HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א]אפי' (א)קן קולמוסא וקן מגילתא תניא כוותיה דרב אשי המביא גט ממדינת הים אפי' הוא בבית וסופר בעלייה הוא בעלייה וסופר בבית אפי' נכנס ויוצא כל היום כולו כשר הוא בבית וסופר בעלייה הא לא קא חזי ליה אלא לאו כגון דשמע קן קולמוסא וקן מגילתא אמר מר אפי' נכנס ויוצא כל היום כולו כשר מאן אילימא שליח השתא הוא בבית וסופר בעלייה דלא חזי ליה אמרת כשר נכנס ויוצא מיבעיא אלא סופר פשיטא משום דנכנס ויוצא נפסליניה [ב]לא צריכא דנפק לשוקא ואתא מהו דתימא איניש אחרינא אשכחיה ואמר ליה קמ"ל: איתמר בבל רב אמר [ג]כא"י לגיטין ושמואל אמר כחו"ל לימא בהא קא מיפלגי דמר סבר לפי שאין בקיאין לשמה והני גמירי ומ"ס לפי שאין עדים מצויין לקיימו והני נמי לא שכיחי ותסברא הא רבה אית ליה דרבא אלא דכ"ע בעינן (ב)לקיימו רב סבר כיון דאיכא מתיבתא מישכח שכיחי ושמואל סבר מתיבתא בגירסייהו טרידי איתמר נמי אמר ר' אבא אמר רב הונא (ג)עשינו עצמינו בבבל כא"י לגיטין מכי אתא רב לבבל מתיב ר' ירמיה ר' יהודה אומר מרקם למזרח ורקם כמזרח מאשקלון לדרום ואשקלון כדרום מעכו לצפון ועכו כצפון והא בבל (ד)לצפונה דא"י קיימא דכתיב [1]ויאמר ה' אלי מצפון תפתח הרעה ותנן ר"מ אומר עכו כא"י לגיטין ואפי' ר"מ לא קאמר אלא בעכו דמקרבא אבל בבל דמרחקא לא הוא מותיב לה והוא מפרק לה ◦ לבר מבבל [ד]עד היכן היא בבל אמר (ה)רב פפא כמחלוקת ליוחסין כך מחלוקת לגיטין ורב יוסף אמר מחלוקת ליוחסין אבל לגיטין דברי הכל עד ארבא תניינא דגישרא רב חסדא מצריך מאקטיספון לבי ארדשיר ומבי ארדשיר לאקטיספון לא מצריך לימא קסבר לפי שאין בקיאין לשמה והני גמירי ותסברא והא רבה אית ליה דרבא אלא דכ"ע בעינן לקיימו והני כיון דאזלי לשוקא להתם הנך ידעי בחתימות ידא דהני והני בדהנך לא ידעי מ"ט בשוקייהו טרידי רבה בר אבוה מצריך מערסא לערסא רב ששת מצריך משכונה לשכונה ורבא מצריך באותה שכונה והא רבא הוא דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו [ה]שאני (ו)בני מחוזא דניידי רב חנין מישתעי רב כהנא אייתי גיטא ולא ידענא אי מסורא לנהרדעא אי מנהרדעא לסורא אתא לקמיה דרב א"ל צריכנא למימר בפני נכתב ובפני נחתם או לא צריכנא אמר ליה לא צריכת

ואי

אפילו שמע קן קולמוסא וקן מגילתא. תיקון הקולמוס והקלף שמע כשתיקנוהו לשמה כשחותכין אותו ומחליקין אותו. ולי נראה קן קולמוסא קול הקולמוס כשהוא כותב וקול היריעה שהוא נשמע כמי שאומר קן קן. ולית דגרסי קל קולמוסא: **דנפק לשוקא.** סופר יצא לשוק למקום שיש שם בני אדם הרבה: **מהו דתימא איניש אחרינא אשכחיה.** ששמו כשמו של זה: **וא"ל.** לכתוב לו גט: **הא רבה אית ליה דרבא.** ונהי נמי דגמירי הא כיון דממדינה למדינה הוא בעינן לקיימו: **מתיבתא.** ישיבות קבועות אחת בסורא ואחת בנהרדעא והולכין תלמידים מזו לזו ומשאר עיירות להן ללמוד תורה: **בגירסייהו טרידין.** ואין מכירין החתימות: **איתמר נמי.** דטעמא משום דשכיחי מתיבתא הוא: **מכי אתא רב לבבל.** וקבע ישיבה בסורא ודשמואל הואי בנהרדעא. אבל מעיקרא לא ואע"ג דגמירי(ז) דמשגלה יכניה לבבל (מלכים ב כד) והחרש והמסגר עמו לא פסקה תורה מהם: **מרקם.** למזרחו של עולם בסופו הוי מדינת הים במזרחה של א"י: **ורקם.** עצמה: **כמזרח.** כמזרח העולם דהוא מדינת הים: **מעכו לצפונו.** של עולם ובבל התם קיימא בין עכו לצפון: **לבר מבבל.** דאיכא טעמא להתירה: **כמחלוקת ליוחסין.** בפ' עשרה יוחסין (קדושין ד' עא.) דקי"ל כל הארצות עיסה לא"י וא"י עיסה לבבל ואפליגו התם עד היכן הוא: **ארבא תניינא.** ערבה שניה הסמוכה לגשר: **והני גמירי.** דבי ארדשיר: **והא רבה אית ליה דרבא.** וכיון דממדינה למדינה הוא בעינן לקיימו: **והני.** דבי ארדשיר: **אזלי לשוקא.** לאקטיספון ומוסרין להן שם עדיות וחותמין (א) שם בשטרות והשטרות ביד בני אקטיספון עד זמן שניגבים לפיכך בני אקטיספון מכירין חתימת בני ארדשיר הלכך גט שנחתם בארדשיר ונשתלח לאקטיספון עדים מצויין לקיימו ואף בני ארדשיר כשהולכין שם לשוק יקיימוהו. אבל בני ארדשיר אינן מכירין חתימת בני אקטיספון ואע"פ שהולכין שם תמיד לסחורה דכל יום השוק בשוקייהו טרידין ואינן נותנין לב להסתכל ולהכיר חתימת בני העיר: **מערסא לערסא.** משורת הבתים שבצד רה"ר לשורה שכנגדה: **משכונה לשכונה.** סתם שכונה שלשה בתים במסכת ע"ז (דף כא.): **דניידי.** אינן משהין בבתיהן שטרודין בסחורה ואין מכירין חתימות שביניהם: **לא צריכת.** דבבל כארץ ישראל:

דאי

אפילו קן קולמוסא. לא דמי לסומא דפסול להביא גט בפרק שני (לקמן דף כג.) [א"ח]: **השתא** הוא בבית[ב] כו'. לא בעי למימר דאפי' נכנס ויוצא בבית קאמר[ג] דיוצא ונכנס משמע למקום שהסופר כותב[ד]: **בבל** רב אמר כא"י. ממדינה למדינה בבבל פליגי דבאותה מדינה מודה שמואל דאין צריך דאף ע"ג דאמר בגירסייהו טרידי היינו לומר דלא חשיבי יותר משאר חוצה לארץ ומבבל לא"י נמי לא איירי דהיינו פלוגתא דר' אביתר ורב יוסף בסמוך: **מכי אתא רב לבבל.** פ"ה והרבה ישיבות וקשה דא"כ מאי פריך ממתני' דמעכו לצפון שנישנית קודם שבא רב לבבל ומפרש ר"ת מכי אתא רב לבבל והורה לנו שמימות יכניה שגלו עמו לבבל החרש והמסגר דינה להיות כא"י לגיטין וכן מפרש בריש בכל מערבין (עירובין דף כח.) ובסוף מרובה (ב"ק דף פ.)[ה] ולא גרס אמר רב הונא אמר רב שרב עצמו לא היה אומר מכי אתא רב לבבל ויש מפרשים מכי אתא רב לא רב ממש אלא כלומר רבנים ובעלי תורה: **ומבי ארדשיר לאקטיספון לא מצריך.** וא"ת מארדשיר לאקטיספון נמי לגזור מוליך אטו מביא כדאמרינן לעיל וי"ל דלמסקנא דרבה אית ליה דרבא לכ"ע לא גזרינן מוליך אטו מביא ונראה דארדשיר בבבל דאי בשאר חו"ל היכי בעי למימר נימא קסבר לפי שאין בקיאין לשמה והני גמירי מה מועיל דגמירי הא חיישינן שמא יחזור דבר לקלקולו ואקטיספון על כרחי' לאו מבבל דאי מבבל אקטיספון נמי גמירי ומאי קאמר הני לא גמירי ועוד דבלא אזלי לשוקא נמי אמרינן לעיל לרב דקיי"ל כוותיה באיסורא דשכיחי מתיבתא אלא ודאי ארדשיר בבבל ואקטיספון לאו מבבל והוי ממדינה למדינה ואין עדים מצויין לקיימו אי לאו דאזלי לשוקא והשתא פריך שפיר והא רבה אית ליה דרבא ואמאי לא מצריך מארדשיר לאקטיספון כיון דאין עדים מצויין לקיימו ואע"פ שהיו סמוכות זו לזו ולא היה אלא דגלת מפסיק ביניהם כדאמרינן בפ' כיצד מעברין (עירובין דף נז:) מ"מ חשיבי כשתי מדינות כמו עבר הירדן שחלוק מא"י לענין[ו] חזקה לפי שירדן מפסיק[ז] (ט) ואין זה אקטיספון דאמרינן בפ"ק דיומא (דף י.) רסן זה אקטיספון דההוא (י) מא"י הוה כדכתיב רישיה דקרא מן הארץ ההיא יצא אשור ויבן את נינוה כו' (בראשית י) (יא) (ובפי' רש"י כתב התם רסן זה אקטיספון): **הני ידעי בחתימות ידייהו דהני.** וא"ת לעיל דאמר בגירסייהו טרידי אמאי לא אמרינן דבני המקום מכירין חתימתן כדאמר הכא דבני אקטיספון מכירין חתימות בני ארדשיר אע"ג דבני ארדשיר טרידי בשוקא וי"ל דהנהו דבגירסייהו טרידי טפי ואין להם פנאי לחתום כלל: **והא רבא הוא דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו.** קשה דמשמע דאי הוה סבר רבא לפי שאין בקיאין לשמה הוה ניחא ליה ואמאי והא מחוזא מבבל היא דבקיאין לשמה וי"ל דשמא לגיטין וליוחסין לא חשיבי מבבל דשכיחי בה גרים כדמשמע פ' בתרא דקידושין (דף עג.) גבי רבי זירא דדריש במחוזא גר מותר[יב] בממזרת משמע דאין זה עיקר יחס של בבל וה"ה דהוה מצי למיפרך לרבה בר אבוה ורב ששת דע"כ סבירא להו נמי כרבא דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו דאי משום דאין בקיאין לשמה והני לא גמירי אפי' באותה שכונה נמי ניצרכו אלא דניחא ליה למיפרך מרבא דאית ליה בהדיא הכי ומשני שאני בני מחוזא דניידי לכך מצריך רבה בר אבוה מערסא לערסא שהולכין להם מכירי החתימות קודם שתודע הליכתן לבני ערסא אחרת[ח] ומתוך כך אין נזהרין לקיים שטרם קודם הליכתן אבל משכונה לשכונה לא הוה מצריך דקסבר דבכולה ערסא יודעין כל אחד בהליכת חבירו ומבקשת האשה קיום קודם הליכתן ורב ששת חושש אפילו באותה ערסא[ט] ורבא אפילו באותה שכונה[י]: **שאני בני מחוזא דניידי.** מכאן פוסק רבינו תם דהשתא בזמן הזה צריך לומר בכל מקום בפני נכתב אע"ג דקיימא לן כרבא דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו ולא משום לשמה מכל מקום צריך דהשתא בכל מקומות ניידי כבני מחוזא[יא]:

ואי

מסורת הש"ס

א) [נ"ל שמע קן וכן ברש"י וכ"א בהרא"ש], ב) בכת"י בעינן עדים מצוים לקיימו, ג) [ב"ק פ.], ד) [ב"ב כה:], ה) קידושין עב., ו) [נראה שהוא מובן עפמ"ש רש"י פסחים ה: ד"ה מחוזא עירו של רבא וכ"כ רש"י עוד בב"מ נט. ד"ה מחוזא עיר שהיה רבא דר בתוכה כך שמה עכ"ל וכ"כ רש"י עירובין סג. ד"ה מחוזא אתריה דרבא וכ"כ רש"י עוד ב"מ דף עז. ד"ה אוכלוסי דמחוזא שהיא עירו של רבא וכ"כ רש"י עוד כתובות קה: ד"ה בני], ז) [עי' לקמן פח.], ח) עי' תירוצו בהרא"ש סי' ג:, ט) גליון מגדל דוד, י) מארץ אשור כצ"ל, יא) מ"ד מ"ז, יב) נ"ל בממזרת וכו' משמע. רש"ל,

◆

תורה אור השלם

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֵלָי מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה עַל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ:
ירמיהו א יד

◆

גליון הש"ס

גמ' לבר מבבל. עי' יבמות דף טז ע"ב תד"ה קפסיק:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אזלי לשוקא וכו' וחותמין שמם בשטרות:

◆

מוסף רש"י

בבל רב אמר כא"י לגיטין. לפי שהם בני תורה ובקיאין לשמה ובני ישיבה מצויין לילך וללמוד משם תורה מכל מקומות (סוכה לד:). **כמחלוקת ליוחסין.** באריכה ורחבה של בבל, כך מחלוקת לגיטין. דקיימא לן המביא גט משאר ארצות צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם, לפי שאין בקיאין לשמה, והמביא גט מארץ ישראל לבבל אינו צריך לומר, ובבל הרי היא כארץ ישראל לגיטין, שאף הם היו חכמים ובקיאין לשמה (קדושין עב.). **עד ארבא.** אגם של קנים וערבה שקורין אוסר"א, תניינא דגישרא. שני אגמים היו למטה מהגשר זה למטה מזה (שם).

עין משפט נר מצוה

יח א ב מיי' פ"ו מהלכות גירושין הלכה יב סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמב סעיף טו:
יט ג (ד) מיי' שם הל"י:
כ ה מיי' שם הלכה ח וסמג שם טוש"ע שם סעי' א וע"ש:

◆

מוסף תוספות

א. והיינו טעמא משום דנראה שקר אם יאמר בפני נכתב והוא לא ראה. תוס' הרא"ש. ואם יאמר שמעתי קן קולמוסא אינו מועיל, דבעינן שיאמר בלשון שתקנו חכמים. הא"ש וע"ש פירוש אחר. ב. וסופר בעלייה. תוס' הרא"ש. ג. דלא שמע קן קולמוסא בבת אחת. תוס' הרא"ש. ד. [ולפרש"י שפי' תיקון הקולמוס ניחא דלא שייך בי' למימר כל היום כולו כי במהרה נעשה. תוס' הרא"ש]. ה. ועי' תוס' הרא"ש ותוס' הר"ן שמיישבים פרש"י. ו. ג' ארצות. תוס' הרא"ש. ז. ביניהן. ר"ן. ומקור הענין במתני' ב"ב לח. ח. ואין האשה יודעת בהליכתן. תוס' הרא"ש. ט. אינה יודעת מתי ילכו. תוס' הרא"ש. י. כל הנהו אמוראי ז"ל שהיו דרים במחוזא כדאמרי' בעירובין רבה בר אבוה מערב לכולא מחוזא וכן רבא א"ל לבני מחוזא אוקירו נשייכו וכן רב ששת ז"ל שהיה דר במחוזא וכו' דמתחילה היה דר במחוזא והלך לדור במקום אחר וכו' תוס' הרא"ש. יא. שאין להם קרקעות ונחלות כמקדם. הגהות מיימוניות (גירושין פ"ו סוף אות ב').

◆

פסקי רי"ד

לקמיה דר' אלעזר א"ל אפילו לא כתב בו אלא שיטה אחת לשמה שוב אינו צריך רב אשי אמר אפילו לא שמע אלא קל קולמסא וקל מגילתא פי' הברת הקולמוס והקלף שמשמיעי' קול בשעת הכתיבה והלכתא כותיה דרב אשי דתניא כוותיה דתניא המביא גט ממדינת הים אפי' הוא בבית וסופר בעלייה הוא בעלייה וסופר בבית ואפי' נכנס ויוצא כל היום כשר בשלמא הוא בעלייה וסופר בבית הא קא חזי ליה הוא בבית וסופר בעלייה הא לא קא חזי ליה אלא לאו דשמע קל קולמוסא וקל מגילתא. אפי' נכנס ויוצא כשר מאן סופר פשיטא דכשר צריכא דנפק לשוקא ואתא מהו דתימא איניש אחרינא אשכחיה וא"ל כתוב לי גיטא קמ"ל. ר' חנן מישתעי רב כהנא אייתי גיטא ולא ידענא אי מסורא לנהרדעא אי מנהרדעא לסורא אתא לקמיה דרב א"ל צריכנא למימר בפני נכתב ובפני נחתם או לא צריכנא א"ל לא צריכת שום דבבל הרי היא כא"י לגיטין שיש שם ישיבות ושכיחי שירתא ועדים מצויין לקיימו: